Olga Přikrylová
IT Security konzultant / ITI

2017

AUTOCONT

GDPR

Ochrana osobních údajů

Program - co nás dnes čeká?

- Ochrana osobních údajů podle GDPR - oč se jedná, pro koho je závazné, co obnáší
- Představení jednotlivých požadavků nařízení (co se po nás chce?)
- Životní cyklus osobních údajů vs. Bezpečnost
- Způsoby zajištění shody s nařízením, resp. naplnění jednotlivých požadavků
- Seznámení s „povinnými“ aktivitami, postupy a procesy
- Seznámení s užitečnými řešeními

Úvodem

- Ve veřejné správě je podle analýzy NBÚ citelný nedostatek odborníků na kybernetickou bezpečnost
- Počet odborníků je podle zprávy, kterou se podle NBÚ zabývala Bezpečnostní rada státu, nedostatečný v zásadě ve všech potřebných oborech
- „Většina odborníků, kteří ukončili vysokoškolská studia v tomto oboru, přechází do soukromé sféry“
- Co z toho plyne?

Musíme osobní údaje nějak zvlášť chránit?

1950: Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

1981: Úmluva o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat

1993: Ústava (ČR)

1995: směrnice EU (mezinárodní úprava)

2000: zákon o ochraně OÚ (národní úprava ČR)

2016: nařízení EU (mezinárodní úprava)

– Mezinárodní významný den:

28. leden (2017) - Den ochrany osobních údajů

Jaké „osobní údaje“ zpracováváte?

- Osobní údaje

(OÚ)

- Zvláštní kategorie osobních údajů

(citlivé OÚ)

Co to vlastně je „osobní údaj“ (OÚ)?

Dle GDPR:	Dle zákona č. 101/2000 Sb.:
- informace o identifikované nebo identifikovatelné fyzické osobě, - lze přímo či nepřímo identifikovat na základě jména, identifikačního čísla, lokačních údajů, prvků fyzické, fyziologické (biometrické), genetické, psychické, ekonomické, kulturní nebo společenské identity, e-mail, on-line identifikátorů (IP adresa) nebo cookies	- informace týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů - lze přímo či nepřímo identifikovat zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků, specifických pro jeho fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu

Co to je „citlivý údaj“?

Dle GDPR:	Dle zákona č. 101/2000 Sb.:
Zvláštní kategorie osobních údajů - např. o zdravotním stavu - podrobnější právní úprava ponechána na členských zemích	- o národnostním, rasovém nebo etnickém původu, - politických postojích, členství v odborových organizacích, - náboženství a filozofickém přesvědčení, - odsouzení za trestný čin, - zdravotním stavu (tělesném a duševním, vč. lék. záznamů) a sexuálním životě, - genetický a biometrický údaj umožňující přímou identifikaci nebo autentizaci SÚ

Kontrolní otázka: poznáte osobní/citlivé údaje?

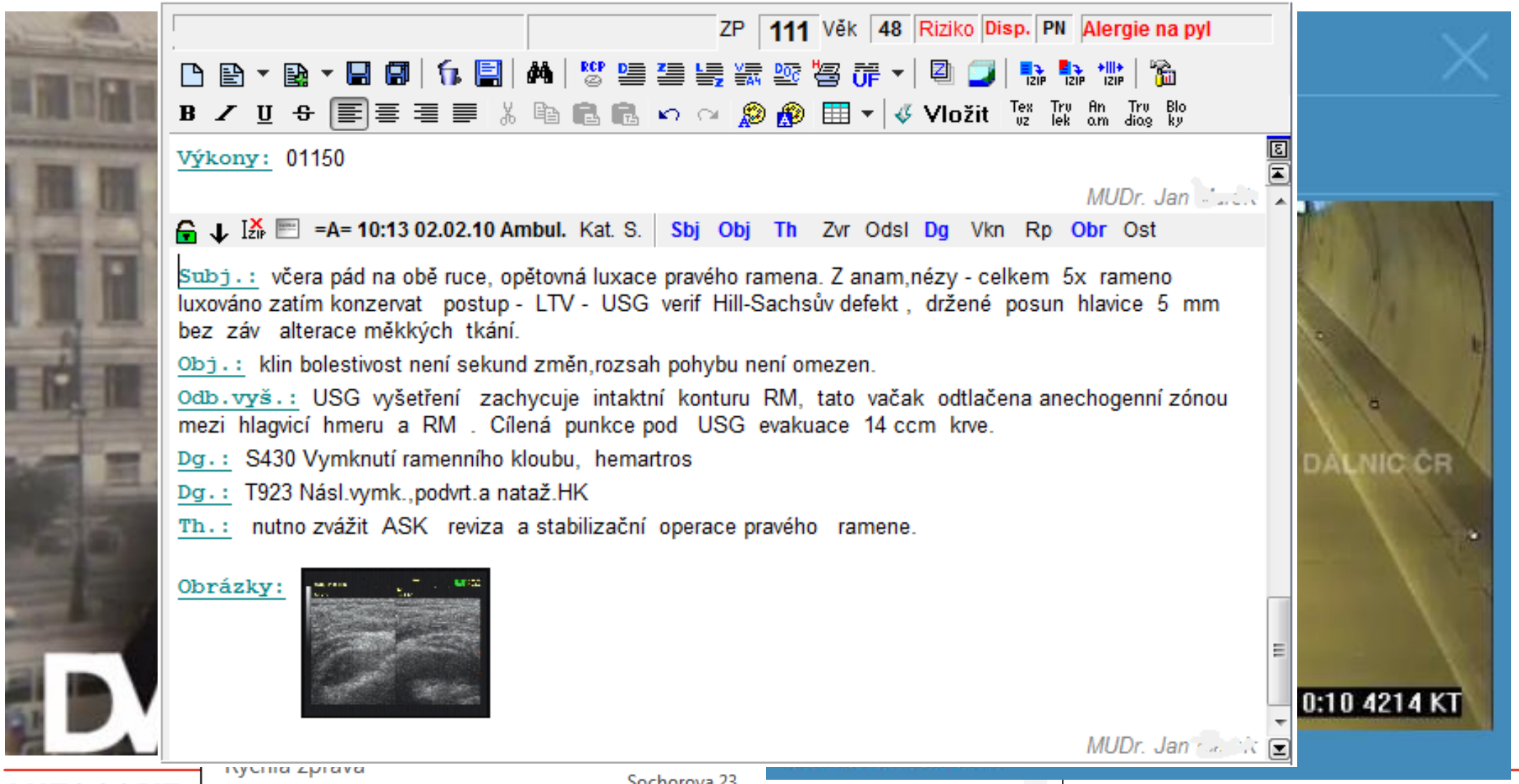

AUTOCONT
Olga.Prikrylova@autocont.cz
Sochorova 23
616 00 Brno

Co znamená zkratka „GDPR“?

- Nařízení EU 2016/679
  - o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a
  - o volném pohybu těchto údajů a
  - o zrušení směrnice 95/46/ES
- Nařízení X směrnice

GDPR - od kdy platí?

- Nařízení nabývá účinnosti již **25. května 2018**
- Správce (a zpracovatel) má cca **1 rok** na zavedení všech „povinných opatření“
- K datu účinnosti musí správci/zpracovatelé splňovat požadavky GDPR (přinejmenším v rozsahu, který je pro ně závazný)
- K datu účinnosti mohou být správcům/zpracovatelům OÚ uděleny sankce

GDPR - co hrozí?

Při nedodržení nebo porušení požadavků GDPR sankce

- až do: **20 000 000 Euro (540 000 000 Kč)**
- nebo **4 %**

z ročního (celosvětového) **obratu** firmy

- *Pro srovnání:*
  - *dosavadní pokuty ÚOOÚ mohou dosáhnout max. 10 miliónů (Kč)*

GDPR - pro koho platí?

- Kdokoliv (i mimo EU), kdo zpracovává nebo shromažďuje OÚ občanů členských zemí EU
  - veřejný sektor
  - soukromý sektor, **zejména** pokud zpracování OÚ souvisí:
    - s nabídkou zboží nebo služeb
    - s monitorováním chování fyzických osob
- Výjimky:
  - zpravodajské služby
  - policie
  - apod.
- Nařízení prakticky stírá rozdíl mezi správcem a zpracovatelem!

Jste správcem nebo zpracovatelem?

- **Správce**:
  - osoba (práv.) určující účel a prostředky zpracování OÚ
  - osoba (práv.) zodpovědná za jejich ochranu

  Např.: obchodní firma s vlastním e-shopem, zdravotnické zařízení, obecní úřad.

- **Zpracovatel**:
  - osoba (práv.) pověřená správcem zpracovávat OÚ
  - nově stejná odpovědnost jako správce
  - nově ustanovena povinná písemná smlouva mezi správcem a zpracovatelem

  Např.: dodavatelská firma provozující pro obchodní firmu e-shop, informační systém, cloudové služby, outsourcing, zpracování mezd (jakékoliv služby, při nichž dochází ke zpracování OÚ)

Na velikosti nezáleží!!!

Správce vs. zpracovatel

Písemná smlouva

Co nařízení nařizuje správci i zpracovateli?

- Musí být schopen prokázat, co je v jeho případě „odpovídající“ prostředek na základě analýzy rizik!

Povinnosti vůči subjektům údajů

OÚ = majetek fyzické osoby

- Bezplatnost (výjimky)
- Informovanost o opatřeních
- Srozumitelné informace:
  - rozsah
  - místa uložení/zpracování
  - doba zpracování
  - příjemci
  - třetí strany
  - zabezpečení
- Hlášení incidentů
- Zajištění práv SÚ:
  - právo na přístup k OÚ
  - požadavek na opravu/úpravu
  - omezení zpracování
  - vznesení námitky (= zvláštní režim pro OÚ)
  - nesouhlas se zpracováním
  - výmaz (právo být zapomenut)
  - přenositelnost

+ povinnost informovat o požadavku SÚ další správce/zpracovatele

Povinnosti vůči ÚOOÚ

úřad pro ochranu osobních údajů
the office for personal data protection

- **Záznamy** „o činnostech zpracování OÚ“
- Hlášení incidentů (do 72 hodin)
- „Odpovídající“ opatření
- Analýza rizik OÚ
- Posouzení vlivu
- Komunikace s ÚOOÚ (schválení kodexu, závazných pravidel apod.)

Kdy je zpracování OÚ zákonné?

Pouze pokud je splněna nejméně jedna z těchto podmínek a pouze v odpovídajícím rozsahu:

- **subjekt** OÚ **udělil souhlas**
- **zpracování** OÚ **je nezbytné** pro:
  - splnění smlouvy
  - splnění právní povinnosti
  - ochranu životně důležitých zájmů subjektu OÚ nebo jiné fyzické osoby
  - splnění úkolu ve veřejném zájmu nebo při výkonu veřejné moci
  - účely oprávněných zájmů
    (netýká se zpracování prováděného OVM při plnění jejich úkolů)

Souhlas

Schopnost správce (nebo zpracovatele) vždy:

- doložit, že subjekt údajů udělil souhlas se zpracováním
- získat a po celou dobu zpracování uchovávat průkazný souhlas se zpracováním

Souhlas musí být:

- svobodný
- určitý
- informovaný
- srozumitelný
- jednoznačný

ÚOOÚ a oblasti „zákonného“ zpracování OÚ

- výčet zákonných agend a s nimi souvisejících postupů týkajících se zpracování OÚ

Oblasti zpracování osobních údajů

Ústavní zakotvení ochrany osobních údajů, právo na ochranu soukromí	Pojišťovnictví
Archivnictví	Policejní postupy, veřejný pořádek, vnitřní a vnější bezpečnost
Bankovnictví, finance	Poskytování informací veřejnou správou, veřejné rejstříky a evidence
Daňové řízení	Pracovněprávní vztahy, zaměstnanost
Doprava	Předávání osobních údajů do zahraničí
Elektronická veřejná správa (e-government)	Rodná čísla
Elektronické komunikace	Rozhlasové a televizní poplatky
Evidence obyvatel, matriky a notáři	Sociální zabezpečení
Kamerové systémy	Statistická zjišťování
Kasina	Školství
Katastr nemovitostí	Územní samospráva
Nevyžádaná obchodní sdělení	Volby
Osobní doklady	Zdravotnictví

Povinnosti správců/zpracovatelů

- **Odpovědnost**
- **Smluvní vztahy**
- **Původ OÚ**
- **Účel/y zpracování**
  - test kompatibility
- **Minimalizace**
- **Omezení doby zpracování**
- **Pseudonymizace**
- **DPO**
- **Vedení záznamů**
- **Hlášení incidentů**
- **Hodnocení vlivu**
- **Zákonnost**
- **Zabezpečení (technická a organizační opatření)**
- **Záměrná a standardní ochrana OÚ**
- **Přenositelnost**

Požadavky na ochranu OÚ v jejich životním cyklu

- **zákonnost při shromažďování a zpracování** OÚ
  - např. pořizování, získávání, shromažďování OÚ – nejen v elektronické formě
- **ochrana OÚ ukládání, sdílení a zpracování** OÚ
  - např. e-maily, sdílená úložiště, lokální ukládání dat, třídění, profilování, změny a poskytování OÚ
- **ochrana při přenosu** OÚ
  - např. v rámci interní komunikace, externí komunikace, předávání OÚ jiným subjektům, správcům/zpracovatelům, třetím stranám, zajištění práva na přenositelnost OÚ
- **ochrana při zálohování** (příp. archivaci) OÚ
  - např. zajištění dostupnosti, zálohování, obnovitelnosti, bezpečného úložiště/zabezpečených médií pro ukládání záloh s OÚ, bezpečná archivace
- **bezpečná likvidace** OÚ
  - např. zajištění bezpečné (neobnovitelné) skartace nosičů dat, práva subjektu OÚ na výmaz OÚ

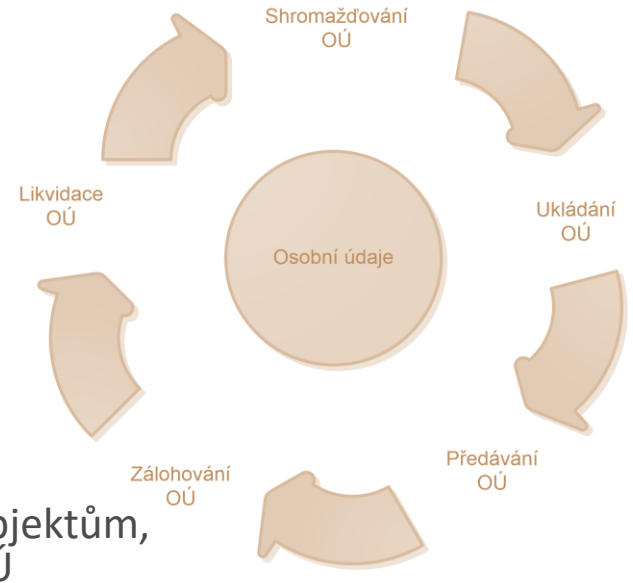

Záměrná a standardní ochrana OÚ

- **Stanovení vhodných opatření:**
  - před zpracováním
  - při zpracování samotném

  (pseudonymizace, minimalizace údajů, nezbytné záruky)

- **Vhodná technická a organizační opatření k zajištění:**
  - standardně jsou zpracovávány pouze OÚ pro každý konkrétní účel nezbytné
  - standardně bez zásahu člověka nejsou OÚ zpřístupněny neomezenému počtu fyzických osob

  (týká se množství shromážděných OÚ, rozsahu jejich zpracování, doby jejich uložení a jejich dostupnosti)

Prostředky zajištění bezpečnosti

Správce (nebo zpracovatel) musí zajistit:

- **důvěrnost**
- **integritu**
- **dostupnost**

osobních údajů „odpovídajícími“ prostředky

Jak zajistíte soulad – **procesy, organizační opatření**?

- role, resp. outsourcing výkonu činností externího „pověřence pro ochranu OÚ“
- audit procesů, organizačních a technických bezpečnostních opatření, dokumentace
- analýza rizik OÚ (vč. využívání cloudu)
- audit shody nakládání s OÚ s požadavky GDPR
- posouzení vlivu
- návrh, schválení a uvedení procesů do souladu s nařízením EU
- tvorba dokumentace vč. organizačních a technických opatření
- změny, aktualizace a uvedení záznamů (ochrana OÚ, práva subjektů) do souladu
- vzdělávání (poučení, školení)

Jak zajistíte soulad – **technická opatření**?

- ochrana OÚ před škodlivými kódy (anti-x)
- detekce a prevence průniku – IDS/IPS
- testy zranitelnosti
- šifrování OÚ (dat, databází, PKI/CA)
- evidence přístupu a práce s OÚ (IdM, RMS)
- evidence manipulace s daty (DMS, DLP, MDM)
- monitoring/sledování chování (logování a vyhodnocování logů, WAF, SIEM)
- řízení přístupu (AAA)
- atd.

Jak na to prakticky? **Analýza rizik OÚ**

- Inventura OÚ, tzn. (identifikace výskytu analyzovaných informačních aktiv)
- Kategorizace (+ klasifikace OÚ)
- Hrozby
- Zranitelnost
- Rizika
- Návrh základních opatření na snížení rizik

= podklad pro posouzení vlivu

Jak na to prakticky? **Audit shody s GDPR**

- Interview s **odpovědnými fyzickými osobami**:
- Procesy
- Organizační opatření
- Technická opatření
- Posouzení shody (etalon – GDPR, shoda/neshoda)
- Výsledná zpráva z auditu
- Návrh (doporučení) auditora

Jak na to prakticky? **Outsourcing role**

- Smluvní ujednání:
  - rozsah
  - období
  - četnost/frekvenci činností
  - forma a způsob vedení záznamů/evidence
  - forma a způsob reportingu
  - kontaktní a zodpovědné osoby
  - součinnost
- Odpovědnost:
  - sledovat, kontrolovat, vyhodnocovat, navrhovat, doporučovat, reportovat a upozorňovat na anomálie, nedostatky, nesoulad, hrozby, zranitelná místa či vzniklá rizika ohrožující bezpečnost OÚ
- Kumulace rolí

Prokázání souladu

- Závazná podniková pravidla (schvaluje ÚOOÚ)
- Kodexy chování (připravuje, příp. schvaluje ÚOOÚ)
- Osvědčení – certifikace (v gesci ÚOOÚ)

AutoCont CZ a.s. / Hornopolní 3322/34 702 00 Ostrava / www.autocont.cz

Olga Přikrylová
IT Security konzultant / ITI

+420 723 320 815
olga.prikrylova@autocont.cz